ऐतिहासिक पत्रस्तम्भ ।

श्री जनरल

१

अर्जि ... ...

उप्रान्त वैसाष सुदी २ रोज ४ का दिन माथीबाट देवाधर्मको लामाले मसंग आइ डिगर्चाको क्षांजे डुंडुप र कुटुं जना २ घा गर्न आयाका छन् भन्या कुरो विंति गरी हजुरको दर्सन गर्न नेपाल जान्छु भनी मसंग विदा भै गयापछि मेरा नाउँमा माथिबाट केही चिठि आया भने षोली...१... साहेवका हजुरमा विन्ति चढाएस् भनि ढेवालि दिनलाई निज लामाले अह्रायाको रहेछ वैसाष सुदि ३ रोज ५ मा १०।११ घडी दिन चढदा सेतो धजा र भोटेअक्षरको चिठि लामा टांगांमा वाधी हल्लाउँदै दोहरा लडाइ पऱ्याका वीचमा दुस्मनका मानिसले गाडी गयेछ वाहांबाट अफिसरहरूले मसंग पठाया र त्यो चिठी ढेवालि दिनलाई देखाउँदा डिगर्चाको क्षां जेनिमा डुंडुप र षजांची दर्जाको चिनियां कुटुंले देवाधर्मको लामालाई लेष्याको रहेछ तेस्मा गोर्षालीले लस्कर उठाइ लडाइं गर्न आउन आघो घा गरे वढिया होला भंन तिमि आएथ्यौ गोर्षालीको लस्कर वढी हाम्रा लस्करले थामन लाग्दा लडाइं भयाको तिमीले देख्यौ दुवैतिरका मानिस जषं भयाको पनि तिमीलाई थाहै छ अरु घा हुन्छ भने ताहाको जवाप लि तिमी झुंगा आउ झुगा आउनालाई गाह्रो मांछौ भने झुगादेषि मनिवाट १ को वोढो घोर्मा भन्या गाउसंम म आउँछु तिमि पनि १ वेरा ताहां आउ र जो गर्ने कुरा गरौला भनि लेष्याको रहेछ र निज लामा हजुरको दर्सन गर्न यतावाट तेसतरफ हिड्याको पनि फिराउन पठाई हजुरवाट मलाई पठाइवक्स्याको सानु छाप लाग्याको घा वंदवस्तको वेहोरा लेषियाको कागजवाट चाहिन्या कुरो उतार गरी निज लामा यहां आउन्यावित्तिकै त्यो उतार

श्री ३ लेपटनन जनरल दाज्यूँ

२

तेस्का हात दि झुगातरफ पठाई आफ्ना वाटाघाटा र चेवा-चर्चा हेरचाहा वन्दोवस्त गरी रहन्या छु...२...को पल्टन केरु आयापछि मद्दतलाई माथितिर पल्टन थप्न्या पनि छु औ निज देवाधर्मको लामाले माथीतिरवाट ल्यायाको हाल तुरंत हजुरमा लेषी चढाई पठाउन्या कां गरुला लडाइंतरफ-को षवर अघिला अर्जिवमोजिमै छ घटवढ केही भयाको छैन औ अरू गौंडाको हाल पनि सिक्षापत्रमा संक्षेप पठाइ-वक्स्या सो वुझी दुस्मनको सिकिस्ति गर्नुपर्दोरहेछ जो मर्जि पत्रमा कं वेस पऱ्याको क्षमा गरिवक्स्याजाला अति सिक्षापत्र आउँदै रह्या सोमाफिक टहल गरुला विज्ञ प्रभु चरणेषु किमधीकं... ... ...

श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत्संशेर जंग कुवर राणाजीको कोटि कोटि साष्टांग दण्डवत्सेववा सेवा सेवा... ....

इति सम्वत् १९१२ साल मिति वैशाख सुदि ४ रोज ६ मकां कुकुरघाट शुभम्... ... ...

श्री रेफल **श्री लेटर**

१

स्वस्ति श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री प्राइम्मिनिष्टर

थान् कम्याण्डर इन चीफ जनरल जंगवहादुर कुँवर राणाजी वर्मणाम् स्वस्ति श्री सकल मंगलालये कोटि कल्याण चिरंजीवी श्री भाई मिनिष्टर जनरल वम्वहादुर कुँवर राणाजी कै शुभ आसिक सतम्पूर्वक पत्रमिदम् यहाँ कुसल ताहाँ कुसल चाहिये आगे याहाँको समाचार भलो छ उप्रान्त जेष्ट वदी १० रोज ६ का दिन लेष्याको पत्र ऐ वदी ११ रोज ७ का दिन आयो विस्तार मालुम भयो जगा जगामा रसदको ताकीतलाई पल्टनका पट्टि षटाई पठाउन्या काम गर रसदलाई पल्टन जांदा उर्द्दी कवायेत वंद गर्न्या काम वन्दुक जाचन्या तारा हांन माफ गर्न्या रातविरातका रवनलाई अदालतको कंपनी ठाना टोलटोलका नेवारहरूलाई राती रवन घुमन लाउन्या काम वढिया गर्न्याछौ मध्येसको रसद कुगा किल्लामा र केरुंसम दाषिल हुन्या काममा तत्पर चांडो गर्न्यामा म वहुत षुस हुन्याछु यो रसद याहाँ दाषिल भयापछि तारा हान्न सिकन्या र वन्दुक जाचन्या काम गरुला दर्वारमा हेरचाहा गर्न्या र थापाथलीमा हेरचाहा गर्न्या काम वेस गर्न्याछौ कुगावाट कांछा भाइले पठाइदियाको चिठि र ह्लासा कुतीतर्फको वातवेहोराका चीठीको विजिनिस सवै ताहाँ पठाइदियाको छ वुझौला ताहाँवाट लिस्तीलाई र वलांजुंलाई म कुगा पुग्यापछि लेषी पठाउँला र टिगरी हांनु भन्या मेरो चिठी नगै नहानुन् रसद षजाना प्रसस्त गरी राष भन्या लेखी पठाई ताहावाट पठाइदियाको ठाउँठाउँको हाजिरी र रोजको षैषवरको फर्द आइपुग्यो हेर्न्यां ...१... पल्टन २ रसद वोकनालाई याहाँ राष्याको रहेछ मैले कुगा जांदा पल्टन लिजानुपर्न्या हो भंनानिमित्त २ पल्टनलाई साथ लैजांछु मेजर कपतान दलजित विष्ट कपतान मलेजं पांडे र ढुंग्याल नन्दराम भैस्यामा रह्याका थिया वाहांको वन्दोवस्त वांधी मलेजं पांडे र ढुंग्याल वाहाँ वस्नु मेजर कपतान दलजित विष्टले रसुवाको रसद मजुरी अरू पल्टनका पिपासमेत लगाई चांडो रसद वोकाउनु भनी अह्राई लेषी काम गर्न्यां ताहाँवाट कपतान मलेजं पांडे र ढुंग्यालहरूलाई मद्दत दी पठाउँदै गर इती सम्वत् १९१२ साल मिति जेष्ट वदी १२ रोज १ मुकाम स्याप्रु वांगलवाट घडी १ वांकी छँदा रवाना भयाको शुभम्... ... .

सं. १९११ साल चैत्र वदि ९ रोज २ श्री प्राइम्मिनिष्टरवाट नायक रामसुन्दरके फागुन शुदि १० रोज २ का दिन लेष्याको अर्जि चैत्र वदि ८ रोज १ का दिन आइपुग्यो अर्थ मालुम भयो उप्रान्त फागुन वदि ५ रोज ३ का दिन टिगरि पुगी तालोयर घापोङसंग भेट गरी मलाई ता चांडो जानु भन्या मर्जि भयाको छ भंन्या कुरा वढिया गर्न्याछौ तालोयर घापोङले अम्वासंग नसाधी हुँदै हुँदैन भनी राष्या फागुन शुदि ७ रोज ६ का दिन तालोयर घापोङले फागुन वदि १३ रोज ४ का दिन ह्लासावाट स्याठाकाजी आउछन् जो हुन्या कुरा उनी आइपुग्यापछि होला भन्या कुरा गर्न्या भनि लेष्याका कुरालाई श्री ५ वादसाहका हजूरमा चह्राइ पठाउन्या अर्जि र अम्वालाई जान्या चिठि ली ह्लासाका अम्वासंग पुर्न्याउनु भनी तिमिलाई पठायाको हो श्री ५ वादसाहका हजूरमा चह्राइ ठायाको अर्जि र अम्वालाई लेष्याको चिठी टिगरीमा अट्काउन्या होइन अट्काया छन् मुलुक जान्या आउन्या लाषौं प्राणीको कत्तल हुन्या येस्ता वेहोराका अर्जि र चिठी थुन्याछन् वढिया भयो भोटसंगका लडाई निमित्त थोरै फौज फागुन महीनाका दिन २३ जादा रवाना भयो फौज ह्लासा पुग्यापछि श्री ५ वादसाहवाट जस वेलामा प जी होला उस वषतमा अरज विन्ति गर्नालाई वडियै छ वैसाषका दिन १५ जादासंम हाम्रो यो रवाना भयाको फौज केरुङ कुगादेषि वढन्याछैन कुतिवाट भैरवलंगुर नाघन्या छैन यो फौजले रैयत पर्जा कसैलाई लुटपीट गर्न्या छैनन् उसै हातहतियार पनि कसैमाथि चलाउन्याछैनन् भोटवाट हात छोड्या भन्या हाम्रा फौजले पनि हात छोडन्याछन् येस विचमा हाम्रो चित्त वुझाई भोटवाट घा सलुक गर्न्या भन्या हाम्रो फौज ताहींवाट फिरि आउन्या छ वैसाषका १५ दिन जांदासम्ममा घा सलुक भयेन भन्या याहाँ नेपालदेषि ह्लासासंम छापिन्या गरी काला मेघ जस्ता फौज ली चढाइँ गर्न म आउछु म याहाँवाट फौज ली उठ्यापछि भोटवाट घा सलुक गरौं भन्या पनि मानिन्या छैन तिम्रा अर्थलाई र अर्जि चिठी ली ह्लासा जाउ भन्छन् भन्या ह्लासा जानु अर्जि चिठी फिर्ता गरि लैजाउ भन्या ह्लासा नेपाल जाहाँ पठाइदी वढिया हुन्छ तिमी आफैं पठाइदेउ भनी अर्जि चिठी ताहीं छोडी आउन्या काम गर...

स्वस्ति श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री ३ दाज्यैज्यू लेफ्टेनं जनरल वषत जङ्ग कुवर राणाजी वर्मणां चरणतल ईत श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत् सम्सेर जङ्ग

कुवर राणाजी वर्मणाम्कस्य कोटी कोटी सेवापुर्वक पत्रमिदम् याहाँ कुसल ताहाँ चाहिये आगे याहाँको समाचार भलो छ उप्रान्त संज्याकालमा हिजो फुगादेषि ३ कोस वडो दुस्मनका विकट हाम्रातर्फवाट पक्रदा उनीहरूले हात छोडदा हाम्रा तर्फवाट पनि फैर गरी लडाई पर्‍यो दुस्मनको र हाम्रो येति परे उति परे भन्या थाहा केही भयाको छैन केही पल्टन याहाँ पठाइवक्सनुभया हजुरको पनि मेरो पनि मजगुत ठहर्दो हो हजुर पनि केरुङमा चाँडै गरि पाल्नुभया वढिया होला ताहाँको मुलुकी काजकाम र जंगी काजकामलाई मेजर कपतान सुमेर्तसिले विन्ति चढाई पठाउन्या छन् सुमेर्तसिले विन्ति चढायापछि सुमेर्तसिलाई फुगातर्फ पठाइ-वक्सनुहोला इति सम्वत् १९१२ साल मिति वैसाष वदि ३० रोज ३ शुभम्... ... ...

श्रीकुमारी	श्री ५ सरकार
१	२

स्वस्ति श्री मन्निजदोर्दण्डकमलकलितकरालकरवालनिराकृ-तारिकदम्ब श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री श्री श्री प्राइ-म्मिनिष्टर कम्याण्डर इन चिफ जनरल दाज्यैज्यू वंवहादुर कुवर राणाजी वर्म चरणकमलयुगलेषु इतः श्री मद्राज कुमारात्मज श्री मेजर जनरल कृष्णध्वज कुवर राणाजीको कोटि कोटि साष्टांग दण्डवत् सेवा शतम्पूर्वक पत्रमिदम् यहाँ निक ताहाँ हजुरका गात सदा कुसल मंगलोदय हुनुभया मेरो प्रतिपाल उद्धार होला आगे यहाँको समाचार भलो छ उप्रान्त उत्तरतरफ लडाइं लाग्दा १९११ सालका वालिमा यस दरवंदिले रसद वोकी जंगिगोदाममा पुर्‍याई रसिद लिनु भन्या दस्षत भै भरमुलुकमा गयाका हुन् दस्षतमा लेषियाका दरले आफु आफुलाई लागन्या रसद दुनियाले पुर्‍याया नपुर्‍यायाको रसिद जांची दरवंदिवमोजिमको रसद पुर्‍याया-रह्यानछन् भन्या वांकी रह्याका रसदको डेढा वढीका दरले र १२ सालका वालिमा ११ सालका दरवंदिवमोजिमको रसद जंगीगोदाममा नपुर्‍याई वांकी राख्याको छ षसोषास जांची ठहराई ठहर्‍यावमोजिमका लगत रसदको अंन मुरि १ को मोहर रुपैंया २॥ का दरले रुपैया तहसिल गर्नु भन्या वेहोरासहित जागिर षेत ७ षुवा वा रुपैयां ९० संम षान्या र तलवदारमा मोहरु ४०० षान्या विर्ता वेष वुन्याद फिक ढार मरवट ज्यूनी छाप मानाचावल मयाई मोहरिया घर-वारि माफि नानकार सुनाविर्ता सेवाविर्ता रजवाधा किपट गुठि मठ सदावर्त मढि पैटियाषर्च गैह्रको १२ सालका उठसिवमोजिम १३ सालका वालिलाई ३ षंडको १ षंड विर्तावार गैह्र जमीनवाला समाई तिम्रा तैनाथका पल्टन कंपनिका पगरि हुद्दा सिपाहि पठाई तहसिल गरि ली डिट्ठा वेनिमाधव पाध्यामार्फत....१... चौक वुझाइ फारष लिनु भन्या वेहोराको मेरा नाउमा सवाल पठाइवक्सनुभयाको रहेछ वहुत वढिया भयो गरिप्रवर जंगीरसदको वेहोरामा अघि भेरिपश्चिम महाकालिपूर्वको रसद जम्मा गर्नु भन्या वेहोराको सनद आउँदा सोहि रीतसंग रसद जम्मा गर्न्या काम भयाको हो पछि यस दरसंग रसद उठाउनु भन्या वेहोराको दर षोलियाको दस्षत आउँदा सोवमोजिम मुलुक-मा हाम्रो दस्षत पठाई रसद असुल गर्न लगायाको हो पछि सल्ल्यानामा ११ हजारको रसद षरिद गर्नु भन्या मर्जि आउँदा...२...को वन्या सप्रन्या कुरामा तिम्रा तजविजले काम गर्नु भन्या मर्जि आउँदा अछाममा र वझां धुलिमा रसद गोदाम वांधियाको थियो दरवंदिवमोजिमको रसदमा कुप गरी सल्ल्यानाका रसद वोकनालाई अड्डा अड्डा वांधी हाम्रो दस्षत गरि पठाइ सल्ल्यानाका रसद वोक्न लगाया-को पनि छ अछाममा जम्मा वाधियाको रसद वोकनालाई वाजुरा भरअम्वललाई र डोटिवाट गयाको वझां धुलि जगेरामा जम्मा भयाको रसद वोकनालाई वझां भरअम्वल-लाई पनि दरवंदिवमोजिमको रसदमा कुप गरि वझां धुलि जगेराको रसद वोकनालाई हाम्रो दस्षत गरिपठाई रसद वोकायाको पनि छ यसतरफ मुलुकमा भयाको वेहोरा विन्ति चह्राइ पठायाको छु असुलतहसिल गर्नु भन्या मेरा नाउमा सवाल भै आयाका अर्थलाई र गरिपरवर जंगिकाजलाई यकाउन्न हजार सात सय रुपैयां हुंडि भै आयाका हुन् तेसमध्ये असुल भै हामिसंग दाषिल भयाका रुपैयांको अनाज गैह्र आंदानि षर्च मिलाउन र पल्टन कंपनि ताकलाषार जांदा निज पल्टन कंपनिका मुलुकमा वांकि रह्याका वालि असुल तहसिल गरि...१...मा वुझाउनुपर्न्या...२...मा वुझाउन र जागिरदारलाई वुझाउनुपर्न्या जागिरदारलाई वुझाउन्या काम पनि संपुर्न भै सकियाको छैन फेरि यो रकम लिकन संपुर्न गरिसकुंला भन्या जस्तो नलाग्दा हजुरमा

बिन्ति बक्साइपठायाको छु म वालषपर करुना राषिवक्सि मेरा नाउमा भै आयाको सवालको रकममा ताहिंवाट मानिस खडा गरि पठाइववस्याजावस् अघि म धनकुटा जांदा पनि कंपूकोत तहसिललाई सुवेदार अजप थापा र लेषन्या मानिस दफदरवाट गयाथ्या तहसिललाई हुद्दासिपाही हजुरका मर्जिवमोजिम मवाट दिई असुलतहसिल भयाको हो गरि-परवर अैले पनि सोहि रीतको वेहोरा वाधिवक्स्या ४ सय पल्टनले भेटायासंम तरतहसिललाई मवाट मद्दत दिन्या काम गर्दा हुं ज्यादा हजुरका गातको छेमकुसलसहित सिक्ष्यार्ति मेहेर भया मर्जिवमोजिम कामकाज गर्दा हुं इति सम्वत् १९१३ साल मिति भाद्र सुदि १५ रोज १ मुकाम डोटि सिलगढि... ... ...

श्री रैंफल देवीदत्त गनेसदल वरष

१

अर्जि... ... ...

उप्रान्त हजुरका आसिरवादले आनन्दपूर्वकसंग आज गरां आइपुग्यां कुगा केरुंमा आजकाल नुनले साह्रो कठिन पर्‍याको छ कदाचित् पाइयो भन्या पनि मोहोरको येक माना आधा मात्र पाइन्छ भन्या षवर लेषी आउंछ कम्यांडर कर्णेलले केरुंमा साह्रै गैह्रो छ आडपयाड वनाउन पनि हुंदैन रसद पनि राख्नु हुंदैन आड पनि पांसिटारमा वनाउनु पर्छ पांसिटारको छुंदिगाउमा रसद पनि राषनुपर्छ अव आयाको रसद पांसिटारको छुंदिगाउमा भर्नुपर्छ भनी प्रोहित जतुर्भुजदत्त अर्ज्याललाई र गोदांमा रहन्याहेरुलाई लेषि-पठायाका रह्याछन् मलाई पनि मैंले यो अठौट गर्‍याको छु हजुरवाट पनि प्रोहित गैह्र गोदांमा रहन्याहेरुलाई येही वेहोरा हजुरवाट पनि लेषीवक्स्या वढिया हुंदो हो भनी निज कम्याण्डर कर्णेलले लेषिपठायाको थियो अघि यो वेहोरा हजुरवाट मर्जि भै पांसिको विकटलाई आड थामी अरू छाउनी आड भरकाई केरु सहर भित्र पारी आड पनि वनाउनु पल्टनका षलंगा नपुग्याका पनि बनाउनु भन्या वेहोरा लेषी गयाको थियो आज कम्यांडर कर्णेलले यो वेहोरा लेषी पठाउदा मेरा तजवीजमा पनि लागेन र केरुंगमा रसद भर्नुपर्छ केरुलाई सहर भित्र पारी आड पनि वनाउनुपर्छ पांसिटारमा आड पनि हुंदैन छुंदिगाउमा रसद भर्न पनि हुंदैन भनी लेषी पठायां कुगालाई दाउराका तर्ताकितिलाई र नौ सये केरु उठाई ढेवाषां स्वांदि पनि कुकुरघाटमा आड वनाउनालाई...१...३ ४ पल्टन लाग्याका रह्याछन् इ आउन्या घाइत्याहरूमध्ये कसैका षर्च पनि सकियाको रहेछ र घा हेरी वाटाषर्च येक रुपैया दुइ रुपैया दिन्या काम गर्‍यां हर्फमा कं वेस पर्‍याको छेमा राषिवक्स्याजाला विज्ञ चर्नेषु किमधिकम्... ... ...

इत श्री जनरल जगत्संसेर जंग वर राणाजीको कोटि कोटि साष्टांग डंडवत् सेवा सहस्रम् ... ...

इति सम्वत् १९१२ साल मिति मार्ग सुदि ६ रोज ७ मोकाम गरान सुभम्... ... ...

सम्वत् १९१२ साल मिति वैसाष वदि ३० रोज २ का दिन

घाइत्या भयाका जम्मा जवान — १३

श्री जंगनाथ पल्टनको — ६

१ पट्टी — ४

सिपाही रत्नसिं टीषरामा गोली छिचल्न्या — १

ऐ कुविर्छिरि लामा कोषामा गोली ननीस्क्याको — १

अमलदार भारथ देवन्या पाषुरामा गोली लाग्याको — १

सिपाही स्यालपां वताम्या वाम गोडाको पाइतालो छिचल्याको — १

---

२ पट्टीका सिपाही जीतमान लामा पानसय षोला डाडापानी काषीमा गोली लागन्या— १

३ पट्टीका सिपाही कृतसिं लामा रामपुर हतनयाला छिचल्याको — १

श्री भैरवनाथ पल्टन २ पट्टीको सिपाही अकलमान लिवु घुडा छिचल्याको— १

श्री महीन्द्र पल्टनको — ४

१ पट्टी— २

अमलदार चन्द्रसिं षडका चागु दाहिन्या गोडो छिचली वाड़ गोडामा लागी नछिचल्न्या— १

सिपाही कासीनाथ पाध्या पुर्कोट पाइतलामाथि लागी छिचल्याको — —	१
२ पट्टीको सिपाही ललितवम षत्री पनौती कुममा लागी छातीवाट छिचल्याको घाउ १ पाइतलामाथिवाट लागी गोली नछिचल्याको गोली अडियाको समेत दुइ गोली लागन्या — —	१
२ तोपका वहीदार वेदनाथ पाध्या काठमाडौं दाहिन्या पाता गोली नछिचल्याको — —	१
श्री पुरानगोरष पल्टनको — —	२
१ पट्टी रंगवीर थापा गोर्षा दाहिन्या गोडामा लागी गोली नछिचल्याको — —	१
४ पट्टी कुलवीर थापा गुल्मी दाहिन्या सांफरामा लागी गोली छिचल्याको — —	१

२ पल्टन पनि पुगेछन्...२...पल्टनले समेत गरी जम्मा ई पल्टन भै रामागाउमा आयाको फौजको ध्वस्त बन्याछन् वेस असल गरी लेषी आयाको रहेछ यहांवाट चाडो चाडो गरी पठाइदिन्या काम गन्थां वेसतरफ पनि षजाना पाल, फौज, पिपा, षलासी जो पछि रह्याको थियो विच बिचमा लाम राषी वरोबर हिंडाउदैछु आज ता चतुर आलेका पौवादेषि निषम्याछन् हरफमा के वेस पन्याको क्षमा राषि-वक्स्याजावस् विज्ञचरणकमलेषु किमधिकम्.... ... ...

इतश्री महाराजकुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत्संसेर जंग कुवर राणाजीको कोटि कोटि साष्टांग दण्डवत् सेवा सहश्रम्... ... ...

इति सम्वत् १९१२ साल मिति कार्तिक सुदि ४ रोज ३ मोकाम चतुर आलेको पौवा शुभम्... ... ...

श्री पुरानागोरष भैरवनाथ	श्री देवीदत्त
१	२

अर्जि ... ...

उप्रान्त कार्तिक सुदि ३ रोज २ मा लेषिवक्स्याको कृपापात्र ऐ सुदि ४ रोज ३ का पांच घडी रात वांकीमा आइपुग्यो विस्तार हरफ हरफ पढि सिर चढायां कम्याण्डर कर्णेललाई र अगाडी लंवरमा गयाका...१...पांसिटारमा रह्याका ....२...ई ३ पल्टनका पगारिलाई चिठी लेषी वकसि आयाको रहेछ त्यो चिठी त्यहां आइपुग्ने मात्र तिमीले षोलि हेरि फेरि अलुप वन्द गरी त्यो चिठी केरुंमा कम्याण्डर कर्णेल सनवसी षत्री छेउ पुगन्या गरी चाडो चाडो रातसाज गरी पठाइदिन्या काम गर ढिलो हुन नजावस् भनी लेषी ववस्याका अर्थ मजिवमोजिम चिठी लेषि हेरि फेरि कुलुप मारी वन्द गरी रमाना फेरि रातसाज गरी चाडो चाडो हिडाउनु भन्या हुलाकीहरुलाई उर्दी दी हिंडाइदिन्या काम गर्न्या अैल्हे रामागाउमा आयाका दुस्मनका फौजको जोर पुग्याको छैन जोर पुग्याको भया...२...पल्टनलाई राषन्या थियेन अव अघिल्ला लंवरका कम्याण्डर कर्णेलसंग गयाका

दाषिल ११ साल फागुन वदि १० रोज श्री प्राइम्मिनिष्टर यानका हजुरमा जुमला गल्फा दर व ट श्री कम्याण्डर कर्णेल कृष्णध्वज कुवर राणाजीवाट चह्राई पठायाको... माघ वदि १० रोज ७ मा लेषिवक्स्याको मिक्ष्यातिपत्र ऐ सुदि ११ रोज १ मा आइपुग्यो विस्तार हरफ हरफ पढी सिरचह्रायां आगे यहांको समाचार हजुरका आसिर्वादले भलो छ उप्रान्त दस्षत २ पठाइदियाको छ चैत्र महिना-संममा डेढ वर्षलाई खान पुग्न्या गरी रसद जंमा गर्नु पाषि, नंवुका वषु, दोचा तयार गर्नु वैसाष जेठमा सायेतको काम गरी वढनु भन्या हाम्रो चिठी नआउदा आफूलाई चाहिन्या रसद षर्षजाना ताकिती गनु रसद मुलुकलाई क्षारा लगाई वीकाउन्या काम गर्नु भाउका कुरालाई तिमीले अघि षरिद गर्दा क्या भाउले षरिद गन्याथ्यौ पछि क्या भाउ षरिद गर्न्याछौ दुवै पटकको षरिदीको मेज मिलाउदा क्या भाउ ठहर्छ उसै भाउमा दिनु ताहांवाट लस्कर उठदा क्षारालीले नपुगी ज्याला मजुरी गरी लैजान पर्न्या भन्या ज्याला मजुरिको हिसाप गरी भाड ठेकेदिन्या काम गर्नु महादेउमंडी साविकवमोजिम इजरा कवुल गर्न्या मानिस छ भन्या इजारामा दिनु इजारामा लिन्या कोही ठहरेनन् भन्या अमानत तहसिल गर्नु भनी सर्दार कनकसिं महतलाई लेषनु

भनी लेखिवक्स्याको रहेछ वहुत वढिया भयो हजुरवाट पठाइवक्स्याको दस्षतर आइपुग्यो मर्जि आयावमोजिम वैसाष जेठ वढोसंममा रसद षर्षजाना पाषीको वषु, दोचा गँह्रको ताकिती पनि गरौला पल्टनलाई रसद दिदामा पनि मर्जि आयावमोजिमकै तर्जुमा गरी दिन्या काम गरौला मंडीका वेहोरालाई पनि मर्जि आयावमोजिम सर्दार कनर्कासि महतलाई लेषिपठाउन्या काम गर्न्या सायेतको कागज र हजुरको मर्जि आयापछि वढन्या काम गरौला ज्यादा हजुरका गातको कुसल छेम सहित सिक्ष्यार्ति हरवषत मेहेर भया मर्जिवमोजिम काम गर्दा हुँ विज्ञप्ति चरणेषु किमधिकं इति सम्वत् १९११ साल मिति माघ सुदि १३ रोज ३ सुभम्...

दाषिल ११ साल फागुन सुदि ११ रोज ४ श्री प्राइम्मिनिष्टरकै श्री मेजर जनरल कृष्णधोज कुवर राणाजीवाट जुमल गल्फा दरावाट चह्लाइपठायाको माघ सुदि ११ रोज १ मा लेषिपठाइवक्सनुभयाको सिक्ष्यार्तिपत्र फागुन वदि ८ रोज ७ मा आइपुग्यो विस्तार हरप हरप पह्री सिर चह्लायां आगे यहाँको समाचार हजुरका आसिर्वादले भलो छ उप्रान्त मुलुकवाट आयाको रसद भर्दा स्याहामा चह्लाई रसिद गरी रसिदको नकल सारी सुंपिदिनु रसिद पायौन भनी कोही कराउन आया र रसिद नदियाको ठहऱ्या भन्या निमीहरूलाई हातकलम हुन्याछ भनी रसद भर्न्याहरूलाई उर्दि दिन्या काम गर भनी लेषिवक्सनुभयाको रहेछ वहुत वढिया भयो पत्र आइपुग्न्यामात्र लेषी आयावमोजिम गोदाम भर्न्या लेषन्याहरूलाई उर्दि दिन्या काम गर्न्या ज्यादा हजुरका गाथको क्षेमकुसल सहित सिक्ष्यार्ति मेहेर हुँदै रह्या सिर चह्लाई काम गर्दाहुँ विज्ञप्ति चरणेषु किमधिकं सम्वत् १९११ साल मिति फागुन वदि रोज... ... ...

स्वस्ति श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री कम्याण्डर इन चिफ जनरल रणउदिप्सिंह कुवर राणाजीका चरणतल श्री छेपु घुंपाको लामा र गादान घुंपाको लामा चार काजीका मानिस टिसारी पालो वसन्या छेवुंको षजांचीहरूका सलाम सलाम सलाम हमीहरू ताहा चौडामा आउन्याहरूलाई ततपनिमा क्षेक थना नहुन्या हमी लामाहरू राचारिय जति भयाका सवैलाई राहदानी लेषी वक्साउनुहोला ताहा पुग्ये पछि गुण हमीले सो जोडन्या काम गरुला इति समावत १९२२ साला मिति कातिं सुदि १४ रोज सुभम्... ... ...

श्री हिमालयध्वज

१

स्वस्ति श्री मन्निजदोर्दण्डकमलकलितकराकरवालनिराकृतारिकदम्ब श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री श्री श्री प्राइम्मिनिष्टर यान् कम्याण्डर इन चिफ जनरल दाज्यैज्यू जंगवहादुर कुवर राणाजी वर्म चरणकमलतलेषु इत श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री विकिटियर जनरल खड्गवहादुर कुवर राणाजीको कोटि कोटि दण्डवत् सेवा सतंपूर्वक पत्रमिदम् इत निक ताहा हजुरको गात सदा सर्वदा छेम कुसल मंगलोदय रहनुभया मेरो प्रतिपाल उद्धार होला आगे यहाँको समाचार आसिर्वादले भलो छ माघ सुदि ११ रोज १ मा र फागुन वदि ४।६ रोज ३।५ मा लेषिवक्स्याको सिक्षापत्र दस्षतसमेत फागुन वदि १।९।११ रोज ६।१।३मा आइपुग्यो विस्तार वुझी सिर चह्लायां उप्रान्त रसद भन्याको रसिद पायेनौ भनी कोही कराउन आया रसिद नदियाको ठहऱ्यो भन्या दोवन्दा जरिवाना होला गोदाममा चावल नवुझी वुझ्यौं भन्या किर्त्या रसिद गरिदियाको ठहऱ्यो भन्या हातकलम हुन्याछ भनी रसद भर्न्या लेषन्याहरूलाई उर्दि दिन्या काम गर भन्या र हाम्रा मुलुक तराईमा षेति कमाई गरी वस्छौं भनो स्वास्नीसमेत ली जान्यालाई जान दिनु यस्ताको राहदानी गर्न्या जिम्मा हालन्यालाई जरिवाना हुदैन भन्या ऐन भयाको छ सोवमोजिम उर्दि दिनु भनी लेषीवक्सयावमोजिम रसद भर्न्या लेषन्यालाई र गौडा गौंडाका अमलाहरूलाई उर्दि दिन्या काम गर्न्या सुषिम राजाले आपना राजीखुशीसंग घोडा चिजविजका भारी पठाया भन्या तैंले मानिस साथ गरि याहाँ पठाइदिन्या काम गर भनी मर्जि आयावमोजिम सुषिमवाट आयाको लामा २ ले घोडा २ र अछ भारिसमेत ली आया र इनहरूलाई सिपाहि साथ लगाई फागुन वदि १२ रोज ४ मा याहांवाट तेस्तर्फ रवाना गरिपठाउन्या काम गर्न्या हजुरमा दाषिल हुहुन् ताहां आउन्या नयाँ पल्टनको नाउँ...१...र तेस पल्टनलाई पिपा

१०० जमादार २ हवल्दार २ भर्ना गर्नु भन्या लेषि गयाको हो पुराना पल्टनमा ५० जना मात्र ताहां गयाको हुनाले तेतिले पुगेन भनी तेसमाथि थप पिपा जमादार ३ हवल्दार ३ पिपा १५०थपी अघि लेषिगयासमेत जम्मा पिपा जमादार ५ हवल्दार ५ पिपा १५० भर्ना गर्नुपर्‍यो सोवमोजिम भर्ना गर भनी मर्जि आयो सिर चह्लायां अघि पिपा जमादार २ हवल्दार २ पिपा १०० को ताकिती गर्‍याको थियां अव मर्जिवमोजिम फेरि जिल्ला जिल्लामा हुद्दा सिपाही षटाई भोटे किराति प्रजा जातहरू झिकाई पिपा जमादार ५ हवल्दार ५ पिपा २५० भर्ना गर्न्या काम गरुला...१... पल्टन पनि फगुनका १०।८ दिन जांदा याहांवाट हिंड्दछन् ताहा डेरा छाउनिको तयार गरी पल्टन नयाँ छ ताहां पुग्यापछि सधाउनु भनी लेषिवक्स्याका अर्थ डेरा छाउनिलाई पनि तयार गर्न लायाको छ पल्टन याहां आइपुग्यापछि र सधाइ सिकाइ तयार पनि गराउला म सिकारजुं पुग्यापछि ताहांवाट तैंले दिगर्चा हान्न जानुपर्न्या छ आफुलाई चाहिन्या रसत खजाना समेतको ताकिति गरी राषन्या काम भया वढिया होला भनि मर्जि आयो सिर चह्लायां रसत षजाना-को वरोवर ताकिति गरी राष्याको छ हजुरको सवारि सिकारजुं पुगी हजुरवाट मर्जि आयावमोजिम याहांवाट मैले पनि आफुलाई चाहिन्या रसत षजाना मेह्लको तयार गरि फौज ली दिगर्चा हान्न जान्या काम गरुला अकवाल र हजुरको छ सेबे सहर भन्याको षानको मुलुक हो कि ह्लासा को हो तेस्को तहकित षवर लेखिपठाउन्या काम गर भनी लेषिवक्स्याका अर्थ स्यागे सहर भन्याको १ वालुँचुंदेषि ५।७ दिनको वाटो रहेछ त्यो भन्या ह्लासाको हो भन्छन् सेवे सहर भन्याको १ ह्लासादेषि पुंडो ४।५ दिनको वाटो छ भन्छन् षामको राजा आफ्नो फौज ली सेवे सहर आयाको छ भन्या षवर अघि वालुंचुंवाट लेषिपठाउदा हजुरमा पायां सुन्याको षवर विन्ति चह्लाई पठायाको हो अव र कुनचाहि सेवे सहरमा त्यो राजा फौज ली वस्याको रहेछ फेरि तहकित वुझी हजुरमा विन्ति चह्लाई पठाउन्या काम गरुला लंगुरपार चेवा गर्न जान्या मध्ये दोसाधदेषि ५।७ दिनको वाटोसम पुगि चेवा चर्चा वुझि रसद वोकन्या जनावर वांचि ल्यायाको र षैषवर ल्यायाको विजक फर्द चह्लाई पठायाको छ हजुरमा जाहेर होला अरू चेवाहरू आइपुग्याका छैनन् हाम्रा सिवानाभित्रका चौरि भेडाहरू वालुंचुं तोपकेगोलाको भन्या जाची मुचुल्कासमेत आइपुग्यो हटिया च्यांतांतिर जान्याहरू अलिक दिन वेराम हुन गयाछन् र आइपुग्याका छैनन् २।४ दिनमा ती पनि आइपुग्यापछि सवै जम्मा गरी हजुरमा चह्लाई पठाउला मैले दिगर्चा हांन जांदा रसतलाई ता जो पायाका चौंडि, भेडा, षचरहरूलाई वोकाई लैजाउला ४ तोपको र २००० नालको षजाना असवाफ मेह्ल यति ३।४ सै पिपा षलासिले मात्रै उठाई सकन्या छैनन् वालुंचुं-संम ता दुनियांलाई वेगारीमा वोकाई पुर्‍याउला ताहांदेषि लंगुरपार लैजानालाई यसमाफिक गर्नु भन्या सिक्ष्यार्तिको मर्जिवमोजिम ताकिति गर्न्या काम गरुला जो मर्जि यहाँ आजसंम षजाना तयार भयाको र रसत भरियाको चलान भयाको तेरिज हजुरमा चह्लाई पठायाको छ जाहेर होला ताकिति र वरावर भयाको छैन रसतका भारि रोजको हजार वाह्र सै संम वरोवर चलान हुंदैछ याहांदेषि अरू षजाना तयार भयाको र रसत चलान भयाको हजुरमा पछि विन्ति चह्लाई पठाउला र हजुरमा जाहेर होला याहाँ रहन्या पल्टनलाई फिजवानपिछे १७ गठा तयार भयो अव याहां सिसा वारुद वांकि रह्याको छैन ताहाँवाट...१... पल्टन आउदा निज पल्टनलाई चाहिन्या षजाना असवाफ ताहींवाट पठाइवक्स्या वढिया होला...१... पल्टनलाई रैवन्दिवमोजिम १२साल वैसाष वदि १ रोजदेषि मेह्लावारी दर्माहा वाडिदिनु भनी मर्जि आयाका अर्थलाई यस किरातको ११ सालको तहसिल तैंले गर्नुपर्दैन भन्या हजुरवाट अघि मलाई मर्जि भै पुराना कामदार षारिज हुँदा आजसंम तहसिल भयाको छैन साविकवमोजिम तहसिल हुन्या थियो अव र कुन वेहोरासंग तहसिल गरी वैसाषदेषि दर्माहा वाडन्या काम गरुँ यस वेहोरासंग मानिसको वन्दोवस्त गरी असुलतहसिल गर्नु भन्या सिक्ष्यार्ति मेहेर भै आया मर्जि-वमोजिम वन्दोवस्त गर्न्या काम गरुँला ज्यादा गातका छेम कुसलसहित सिक्ष्यार्तिको कृपापत्र मेहेर हुँदै रह्या उद्धार होला विज्ञचरणेषु किमधिकम् इति सम्वत् १९११ साल मिति फागुन वदि १४ रोज ५ मुकाम धनकुटा सुभम्......

श्री ५ सर्कार

१

अर्जि ... ...

उप्रान्त गरिपर्वर श्रावण सुदि ९ रोजका दिन कुतिवाट

रवाना भै गयौं हजुरका पुण्यप्रतापले सबै लस्करलाई भैरव लंगुरमा पनि कसैलाई केहि भयेन ताहांका भोट्याहरू पनि यलिका लस्करमा एक जनालाई पनि केहि भयेन अनि आश्चर्य मानिरह्या टिंगरिमा पुग्दा पनि टिंगरिका ताचेले भोट्या सिपाही जना १०० लाई हामी पुग्दामा वालिफैरको सलामी ३ फेरा वढाई गन्या देरा दंडा पनि षटाइदिया अघिका काजीहरूले भैभारदारहरूकाहां भेटघाट गर्नालाई अघिवाट आफुले भेटघाट गर्न जान्या गन्या रहेछ मैले र अघिवाट तिमिहरू आई भेटघाट गर्न आयापछिन् पछिवाट मैले गै भेटघाट गर्न जान्या भन्याको छु टिंगरिका ताचेलाई पनि पैह्लैं तेसले आई भेटघाट गर्न आयापछिन् पछिवाट साविकवमोजिम कासिवाल थान १ सुपारि धार्नि १....१... को चिठी १ ली भेटघाट गर्न गयौं औ भारि भन्या अड्डा अड्डामा जिम्मा लायापछिन फेरि अरू अड्डामा नपुगुन्ज्याल भारि यहाँ छ भन्या थाहा हुँदो रहेनछ श्रावण सुदि १५ रोजका दिन मलगायेत सिपाहीतकका हजुरका गुलाम सबै आनन्दसंग सिकारजुङ पुग्यौं कुतिमा जिम्मा लायाका भारि गैह्लको वदला हुन्या ठाउँ पनि ताहीं रह्याछन् अव र कुतिका ढेवाहरूसंग जिम्मा लायाका भारि गै वुझि लि सिकारजुङका हाकिमलाई जिम्मा दिइसक्यौं भाद्र वदि २ रोजमा याहांवाट भारि सबै चलान गरि हामि सबै रवाना भै जान्याछु मैले र मेरा वर्गतले पनि होइन हजुरका पुण्यप्रतापले भैभारदारहरूसंग भेटघाट कामकाज गर्दामा पनि यस कुरामा त यसो होइन भन्या गाफिल पान्याको छैन अरू र जो भयाभरको वेहोरा ठाउँ ठाउँवाट अंजि लेषि चह्लाई पठाउन्या काम गरुंला हरपमा उचनीच पन्याको क्षयेमा राषिवक्स्याजावस् विज्ञे चरणेषु किमधिकम्... ... ...

सदा सेवक काजि जगत्सेर षत्रि क्षत्रिको कोटि २
दण्डवत् कुर्नेस कुर्नेस कुर्नेस... ... ...

श्री ५ वादसाह

१

स्वस्ति श्री सर्वोपमायोग्येत्यादि सकलगुणगरिष्ठ राजभारोद्धरणसमर्थ श्री श्री श्री जनरल भीमसेन थापाकेषु इतः श्री दलभंजन पांडे श्री देवीभक्त षत्री अनुर्पासि अधिकारिकस्य पाइलागुं सलामपूर्वक पत्रमिदम् इहां कुसलमंगल सर्वदा चाहिये आगे इहाँको समाचार भलो छ उप्रान्त ठेन्दुफुसंगको हाल सुरत ठेन्दुफुवाट लेषिपठायाका चिठीले मालुम होला अधिक आश्विन सुदि ७ रोज १ का मितिमा रवाना भयाका चिठीपत्र ठेन्दुफुवाट हिड्याका पांचौं दिन कार्तिक सुदि ११ रोज २ च्वथुस्यान गाउँका वासमा सुतारिनमार्फत आइपुग्यो अर्थ विस्तार मालुम भयो लासाका तारेन २ ले इ चिठीमा क्या लेष्याको रहेछ सो चिठी हेरी नकल उतारी हामी छेउ पठाउनु भनी हाम्रा अक्षर पाह्या लिचुङलाई लेष्याको रहेछ र चिठीको नकल गरी चुङले पठायो हामी ठेन्दुफुवाट हिंड्याका २६ दिनमा पुसका ३ दिन जांदा सौगातसमेत आरामसित सिगाफु आइपुग्यौं आयाका तेस्रा दिन ताधि दिगर्चामा वाउन्या सैच्यान चुमन र चुन्दुसमेत १० जाना ठुला भारदार रह्याछन् डाक्न पठाया गयुं सर्कारको क्षेम कुसल मुलुकको स्वास्थ्य वादामा आरामसित आयाको सबै सोध्या विस्तार गऱ्युं वढिया शिष्टाचार राषी कोचीन, तुस थैली, छुरी, मेवा, भेडा, आटा, चावल, च्या, दुमार गैह्ल षान्या सराजामहरू दिया नाचतमासा पनि हेरी विदा भै आयुं ३ दिन मुकाम गरी पौषका ७ दिन जांदा शुक्रवार इहाँवाट हिड्छौं २६ दिनमा पैचीन पुगी ...१...को दयापछिको विस्तार पछिवाट लेषिपठाउला विज्ञेषु किमधिकं मिति सम्वत् १८७९ साल पौष सुदि ६ रोज ५ मुकाम सिघाफु सहर शुभम्... ... ...

अर्जि ... ...
उप्रान्त कार्तिक वदि ६ रोज ४ मा चक्रावस्मांग हस्ते पठाइवक्स्याको सिक्षेपत्र मार्ग शुदि ९ रोज ६ मा निजको वन्जार रतनवीर हस्ते आइपुग्यो हेरि विस्तार सिर चढायां वांकी चक्रवीर साहु भन्या ह्लासा आइपुगेनन् चक्रवीरले माल लहना तहसिल गर्नालाई मद्दत माग्याछन् दिनु भन्या लेषिवक्स्याका अर्थलाई सिक्षेपत्रमाफिक निजका गुमस्ताहरूले भन्येका वेलामा मद्दत दिन्या काम गरुंला षामिद वन्दा सेवकका उत्तर अर्जिमा कम ज्यादा पन्याको क्षेमा वक्स्या जाला ... ...

इत सदा सेवक कपतान चन्द्रमान कार्कीको
कोटि कोटि दण्डवत्

इति सम्वत १९१७साल मिति पौष सुदि७ रोज६ शुभम्...

श्री जनरल १   श्री ३ लेफ्टनन जनरल दाज्यैज्यू २

अर्जि ... ...
उप्रान्त वैसाष सुदी २ रोज ४का दिन माथीवाट देवाधर्मको लामाले मसंग आइ डिगर्चाको क्षांजे डुंडुप र कुटुं जना २ घा गर्न आयाका छन् भन्या कुरो विति गरी हजुरको दर्सन गर्न नेपाल जान्छु भनी मसंग विदा भै गयापछि मेरा नाउँमा माथिवाट केही चिठि आया भने षोली...१... साहेवका हजुरमा विन्ति चढाएस् भनि ढेवा लिदिनलाई निज लामाले अह्रायाको रहेछ वैसाष सुदि ३ रोज ५ मा १०।११ घडी दिन चढदा सेतो धजा र भोटेअक्षरको चिठि लामा टांगामा वाधी हल्लाउँदै दोहरा लडाइँ पऱ्याका वीचमा दुस्मनका मानिसले गाडी गयेछ वाहांवाट अफिसरहरूले मसंग पठाया र त्यो चिठि ढेवा लीदिनलाई देखाउँदा डिगर्चाको क्षांजेनिमा डुंडुप र षजांची दर्जाको चिनियां कुंटुंले देवाधर्मको लामालाई लेष्याको रहेछ तेस्मा गोर्षालीले लस्कर उठाइ लडाइँ गर्न आउन आघो घा गरे वढिया होला भनी तिमि आएथ्यौ गोर्षालीको लस्कर वढी हाम्रा लस्करले थामन लाग्दा लडाइँ भयाको तिमीले देष्यौ दुवैतिरका मानिस जषं भयाको पनि तिमीलाई थाहै छ अक्र घा हुन्छ भने ताहाको जवाप लि तिमी कुँगा आउ कुगा आउनालाई गाह्रो मांछौ भने कुगादेषि मनिवाट १ कोस वोडो घोर्मा भन्या गाउसंम म आउँछु तिमि पनि १ वेरा ताहां आउ र जो गर्ने कुरा गरौला भनि लेष्याको रहेछ र निज लामा हजुरको दर्सन गर्न यतावाट तेसतरफ हिड्याको पनि फिराउन पठाई हजुरवाट मलाई पठाइवक्स्याको सानु छाप लाग्याको घा वंदवस्तको वेहोरा लेषियाको कागजवाट चाहिन्या कुरो उतार गरी निज लामा यहाँ आउन्यावित्तिकै त्यो उतार, तेस्का हात दि कुंगातरफ पठाई आफ्ना वाटाघाटा र चेवाचर्चा हेरचाहा वन्दोवस्त गरी रहन्या छु...२...को पल्टन फेरु आयापछि मद्दतलाई माथितिर पल्टन थप्न्या पनि छु औ निज देवाधर्मको लामाले माथितिरवाट ल्यायाको हाल तुरंत हजुरमा लेषी चढाई पठाउन्या कां गरुला लडाईंतरफको षवर अघिल्ला अर्जिवमोजिमै छ घट्वढ केही भयाको छैन औ अरू गौंडाको हाल पनि सिक्षापत्रमा संक्षेप पठाइवक्स्या सो वुझी दुस्मनको सिकिस्ति गर्नुपर्दो रहेछ जो मर्जि पत्रमा कं वेस पऱ्याको क्षमा गरिवक्स्याजाला अर्ति सिक्षा पत्र आउँदै रह्या सोमाफिक टहल गरुला विज्ञ प्रभु चरणेषु किमधीकं ... ...

श्री महाराज कुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत्संशेर जंग कुवर राणाजीको कोटि कोटि साष्टांग दण्डवत्सेवा सेवा सेवा ... ...

इति सम्वत् १९१२ साल मिति वैशाख सुदि ४ रोज ६ मकां कुकुरघाट शुभम् ... ...

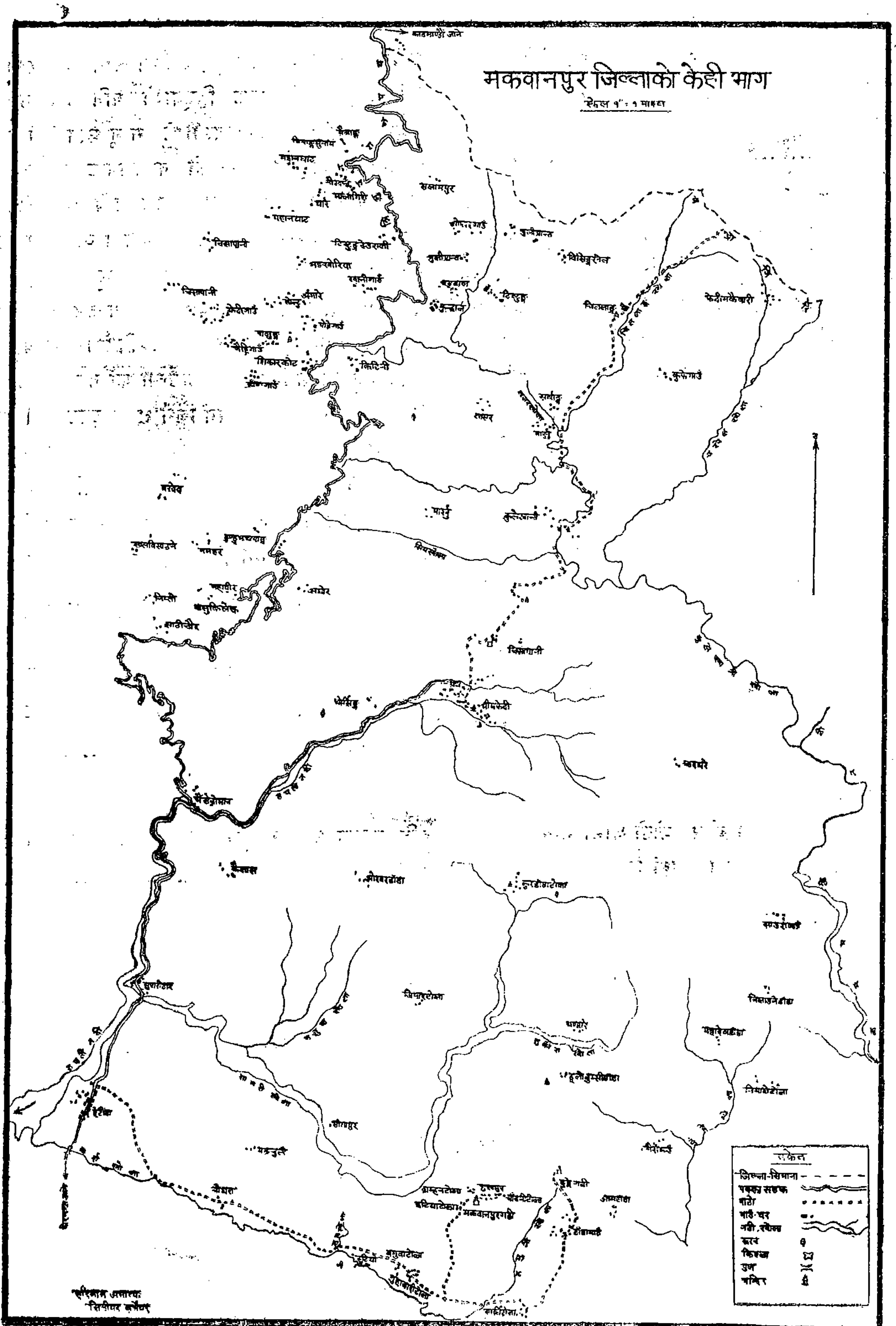
मकवानपुर जिल्लाको केही भाग
स्केल १" = १ माइल
संकेत
जिल्ला-सिमाना
पक्का सडक
बाटो
गाउँ-घर
नदी, खोला
धारा
किल्ला
पुल
मन्दिर